

“90 ปี อารี วัลยะเสวี ปฐมคณบดี ปุชนิยมบุคคล”

ตอนที่ 2 : ก่อเกิดรามาริบัติเกริกไกร

สร้างสรรค์แพทยศาสตร์ไทยให้รุ่งเรือง

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี คณบดีผู้ก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ ของพวกเรา ในปี พ.ศ. 2558 นี้ ท่านอาจารย์อารี จะมีอายุครบ 90 ปี (พ.ศ. 2468 – ปัจจุบัน) เราจะมาร่วมกันย้อนอดีตไปกับวันวานแห่งการก่อกำเนิดโรงเรียนแพทย์ลำดับที่ 4 ของเมืองไทย อันมีนามเกริกไกรว่า “รามาริบัติ” ผ่านคำบอกเล่าของอาจารย์อารี คณบดีผู้ก่อตั้งรามาริบัติแห่งนี้

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี
คณบดีผู้ก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ

มูลเหตุของการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติและกำเนิดเวชศาสตร์ชุมชนครั้งแรกของประเทศไทย
ณ รามาริบัติ

อาจารย์อารี ได้กรุณาเล่าให้เราฟังว่า “ตอนเริ่มก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ อาจารย์มีอายุได้ 37 ปี แนวคิดตอนนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากอาจารย์ได้มีโอกาสไปเรียนที่เมืองนอก และมีความเข้าใจและเห็นว่าบ้านเมืองเราขาดความรู้ซึ่งทางด้านเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาต่างๆ ของผู้ป่วย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้น เราจึงต้องการบัณฑิตแพทย์ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ

อาจารย์อารี ในวัย 37 ปี ในขณะที่ดำรงตำแหน่งคณบดี

“ในช่วงเดียวกันนั่นเอง รัฐบาลเริ่มมีระเบียบที่จะให้บัณฑิตแพทย์ทุกคนไปใช้ทุนในส่วนภูมิภาค ขณะที่คณะฯ ของเรา เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการในเรื่องนี้ ได้มีการปรึกษาร่วมกันในห้องและคิดว่าทางออกที่น่าจะดีที่สุดก็คือ โครงการเวชศาสตร์ชุมชน โดยมองว่างานเวชศาสตร์ชุมชนควรจะเป็นเรื่องของทุกๆ ภาควิชา ไม่ใช่ของภาควิชาใดภาควิชาหนึ่ง แนวคิดทั้งนี้จึงเกิดขึ้น เพื่อให้บัณฑิตของเรารู้รอบงานทางด้านเวชศาสตร์ชุมชนและมีความรู้ลึกทางวิชาการ ซึ่งจะทำให้ระหว่างที่เขาไปใช้ทุนนั้นสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มากที่สุด...”

โรงพยาบาลหญิงและโรงพยาบาลเด็ก: สถานที่แรกดำริให้เป็นคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ

อาจารย์อารี ได้กรุณาเล่าให้เราฟังอีกว่า “ทางคณะรัฐมนตรีมีมติ ให้มาใช้โรงพยาบาลหญิง ในตอนนั้น โดยสั่งให้ใช้โรงพยาบาลหญิงนะครับ อาจารย์หมอซัช (ศ.นพ.ซัชวาล โอสถานนท์ อธิการบดีท่านแรกของมหาวิทยาลัยมหิดล) พอคณะรัฐมนตรีมีมติอย่างนี้ ท่านก็เรียกผมมานะครับ บอกหมอช่วยทำงานนี้ออกมาให้ได้ โดยให้ใช้ โรงพยาบาลหญิง โรงพยาบาลเด็ก...”

ผมก็ได้เชิญสถาปนิกให้มาดูโรงพยาบาล 2 แห่งนี้ แล้วก็บอกว่าที่โรงพยาบาลหญิงแห่งนี้ ไม่ได้มีคนไข้ผู้ชาย แล้วจะไปทำโรงพยาบาลทั่วไปได้อย่างไร แล้วก็โรงพยาบาลเด็กก็จะต้องมีการปรับปรุงใหม่อีก ถ้าจะใช้ที่นี่เป็นโรงพยาบาลสำหรับการเรียนการสอน

สถาปนิกท่านก็พิจารณาแจ้งกับผมนะครับว่า อาจารย์ไม่มีทางเลือกอื่นเลยนะ ถ้าไม่มีออร์ดผู้ชายเลย แล้วจะเป็นโรงเรียนแพทย์ได้อย่างไรนะครับ ผมก็เอาลองเอาไปคิดดู ถ้าจะจัดการตามแบบที่สั่งการมานี้จะเป็นอย่างไร สถาปนิกเขาก็บอกมาบอกว่า จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ถ้าจะมีตึกของผู้ชายเข้ามาอีกนะ กับอีกเรื่องคือโรงพยาบาลเด็ก ซึ่งถ้าจะทำทั้งสองโรงพยาบาลนี้ให้เป็นคณะแพทยศาสตร์ฯ จะมีค่าใช้จ่ายสามสิบล้านโดยประมาณหรืออาจจะมากกว่านั้นอีกก็เป็นได้...”

ภาพในอดีตของโรงพยาบาลหญิงและจอมพล ป. พิบูลสงคราม (จากเว็บไซต์โรงพยาบาลราชวิถี www.rajavithi.go.th)

จากคำบอกเล่าข้างต้น ทำให้เราทราบว่า “โรงพยาบาลหญิง” นี้ มีประวัติการก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2494 ตามมติคณะรัฐมนตรี ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อให้เป็นโรงพยาบาลเฉพาะสตรีและเด็ก เป็นแห่งแรกของประเทศไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 (22 ปี หลังจากเริ่มเปิดทำการ) คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โรงพยาบาลหญิงเปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลที่รักษาโรคทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะเพศและอายุอีกต่อไป ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานนามใหม่ว่า “โรงพยาบาลราชวิถี” และใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ภาพของโรงพยาบาลเด็ก

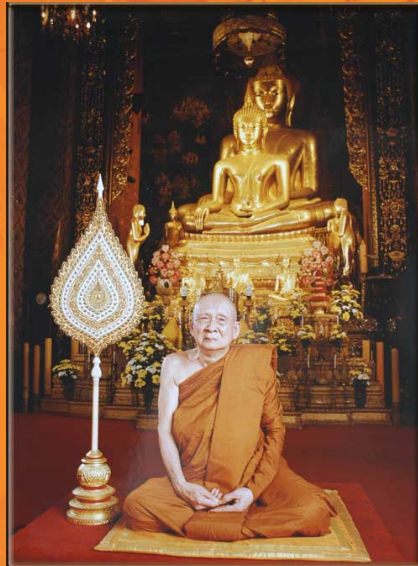
(จากเว็บไซต์สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี www.childrenhospital.go.th)

“โรงพยาบาลเด็ก” จากคำบอกเล่าของอาจารย์อารีนั้น มีประวัติว่าเดิมเป็นแผนกเด็ก ในโรงพยาบาลหญิง (โรงพยาบาลราชวิถี) และในปี พ.ศ. 2496 รัฐบาลได้อนุมัติเงินงบประมาณ ในการก่อสร้างอาคารแผนกเด็ก และสามารถขยายงานในการดูแลผู้ป่วยเด็กหลายสาขา รับผู้ป่วยได้ 137 เตียง และให้ชื่อว่า “โรงพยาบาลเด็ก” แต่ในการบังคับบัญชาขึ้นกับโรงพยาบาลหญิง ต่อมาเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2539 ได้มีประกาศเปลี่ยนชื่อโรงพยาบาลเด็ก เป็น “สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี” เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นั่นเอง

เบื้องลึกการผูกมงคลนาม “รามาริบัติ” ครั้งแรกในหน้าประวัติศาสตร์: กว่าจะมาเป็นนาม “รามาริบัติ”

อาจารย์อารี ได้กรุณาบอกเล่าให้ฟังในเรื่องราวประวัติศาสตร์เกี่ยวกับนามรามาริบัติ ให้ฟังอีกว่า “ที่แรกเราเรียกคณะฯ นี้ว่า คณะแพทยศาสตร์พญาไท พอเรียกคณะแพทยศาสตร์พญาไท อย่างไม่เป็นทางการ ผมจึงคิดว่า ควรจะขอพระราชทานนามอย่างเป็นทางการ จากในหลวงท่าน เนื่องจากท่านมีพระราชดำริที่จะสร้างโรงพยาบาลใหม่แห่งนี้ ส่วนว่า จะเป็นชื่ออะไรนั้น ท่านวัดที่บางลำพู...ท่านสมเด็จพระสังฆราชฯ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)) ผมก็ไปหาท่านสังฆราชค่อนข้างบ่อย และให้ท่านหาชื่อนะครับ....”

จนกระทั่งหาชื่อจนได้ในที่สุด รู้สึกหาได้ชื่อสักสองสามชื่อ แต่ชื่อหนึ่งที่ท่านสังฆราชได้คิดเห็นด้วย ก็คือ รามาริบัติ ในหลวงท่านก็ทรงพอพระราชหฤทัย ท่านก็พระราชทานมา ก็เลยเป็น คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ...”

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)
(จากเว็บไซต์วัดบวรนิเวศวิหาร <http://www.watbowon.com>)

นี่คือเบื้องหลังของที่มาในการผูกคิดชื่อของโรงพยาบาล “รามาริบัติ” แห่งนี้ ที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงมีพระเมตตาประทาน ผูกมงคลนามแก่พวกเราชาวรามาริบัติ ก่อนที่จะนำขึ้นกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์คุณ เพื่อโปรดเกล้าฯ พระราชทานมาให้เป็นมิ่งขวัญมงคลแก่พวกเรา จึงนับเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มารับรู้ในเรื่องดังกล่าวนี้

ทั้งหมดนี้ ก็เป็นเพียงบางส่วนของคำบอกเล่าของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี คณบดีผู้ก่อตั้ง คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ ผู้ที่จะมีอายุครบ 90 ปี ในวันที่ 20 ตุลาคม 2558 ควรอย่างยิ่งที่ชาวรามาริบัติทุกคน จะมาร่วมกันแสดงมุทิตาคารวะจิตแด่อดีตคณบดีผู้ก่อตั้งรามาริบัติของเราในครั้งนี้

และจากหลักฐานที่สืบค้นได้ ทั้งที่เป็นเอกสารหรือสื่อโสตทัศนูปกรณ์ อันเป็นจดหมายเหตุที่สำคัญ ในการจดจاربันทึกเบื้องลึกของประวัติศาสตร์แห่งชาวรามาริบัติ และเป็นประจักษ์พยานสำคัญเพื่อให้อนุชนคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ว่า กว่า คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติแห่งนี้จะเจริญก้าวหน้ามาถึงยุคปัจจุบันที่เรามองเห็นได้อย่างเด่นชัด คนรุ่นบุกเบิกหรือกลุ่มผู้ก่อตั้งสถาบันแห่งนี้ ได้ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เอาไว้อย่างมากมาย ด้วยความพากเพียรพยายามประกอบความตั้งใจอย่างเต็มที่ เพื่อให้ “รากฐานแห่งรามาริบัติ” ได้มั่นคงและยั่งยืน เป็นดั่งประทีปส่องทางด้านสุขภาพของประเทศไทยให้ได้อย่างตลอดไป

แหล่งที่มาของข้อมูลการเขียนบทความ

1. ศิษย์รามามาฯ จุลสารสมาคมศิษย์เก่าแพทย์รามาริบัติ ปีที่ 16 ฉบับที่ 41 เล่มที่ 1 หน้า 2-5
2. วีดิทัศน์ Oral History สัมภาษณ์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อารี วัลยะเสวี เนื่องในโอกาสครบ 4 ทศวรรษ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ ถอดเทปโดย ชาญณรงค์ พุ่มบ้านเช่าและลักขณา บุปผาชาติ หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์รามาริบัติ
3. ประวัติโรงพยาบาลราชวิถี สืบค้นได้จาก http://www.rajavithi.go.th/web2014/_history.php ณ วันที่ 16 กรกฎาคม 2558
4. ประวัติสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี สืบค้นได้จาก <http://www.childrenhospital.go.th/html/2014/th/ความเป็นมา> สืบค้น ณ วันที่ 16 กรกฎาคม 2558